

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๔๒

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๒

เรื่อง ศาลแพ่งส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (บริษัท ริเวอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก) ให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

ศาลแพ่งได้ส่งข้อโต้แย้งของบริษัท ริเวอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก จำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำ
ที่ ๑๔๗๘๕/๒๕๔๐ ของศาลแพ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกระทรวงการคลัง
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ย
เงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่า
ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามสำนวนคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๔๗๘๕/๒๕๔๐ ที่ศาลแพ่งส่งมาได้ความว่า
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิก้า จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท ริเวอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก
รวม ๔ คน เป็นจำเลยในข้อหา กู้ยืม ก้ำประกัน รับผิดชอบสัญญาจำนำ ขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลย
ทั้งสี่ร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินแก่โจทก์จำนวน ๓๓,๖๑๖,๔๓๗.๔๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตรา
ร้อยละ ๒๕ ต่อปีของต้นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะ
ชำระเสร็จ จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะประเด็นการคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ
๒๕ ต่อปีตามประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ ผู้ร้องเห็นว่าเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ที่บัญญัติห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี และขัดต่อ
พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๕๓๕ ที่บัญญัติห้ามบุคคลเรียกดอกเบี้ย
เกินอัตรา หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุก ๒ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำคุกปรับ
ส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น ประกาศหรือข้อบังคับใดที่ขัดต่อกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับย่อมตกเป็นโมฆะ
ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และขัดต่อรัฐธรรมนูญ ทำให้ดอกเบี้ยทั้งหมด
ที่โจทก์เรียกจากผู้ร้องตกเป็นโมฆะ ต่อมาจำเลยได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งรอการพิจารณาพิพากษาคดี
ไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง
อัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดได้จากผู้กู้ยืม พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย รวม ๔ ฉบับได้แก่ (๑) เรื่อง ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุน

อาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๘ (๒) เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุน อาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ (๓) เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุน อาจจ่ายหรือเรียกได้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และ (๔) เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชนและการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ประกาศบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จีทก้า จำกัด (มหาชน) เรื่อง อัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสำหรับเงินให้กู้ยืม ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ โดยมีเหตุผลว่า (๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน...” (๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” (๓) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่นยืมเงิน โดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้... บุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราต้องระวางโทษ....” จากบทบัญญัติ (๑) (๒) และ (๓) บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ผู้ร้องหรือประชาชนทั่ว ๆ ไปต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมาย โจทก์หรือสถาบันการเงินต่างก็เป็นบุคคลตามกฎหมาย เช่นเดียวกัน จำเลยหรือบุคคลทั่ว ๆ ไปนั้นเป็นบุคคลโดยธรรมชาติหรือบุคคลที่แท้จริง แต่โจทก์หรือสถาบันการเงินหาใช่เป็นบุคคลโดยทางธรรมชาติ หรือเป็นบุคคลที่แท้จริงแต่ประการใดไม่ โดยหลักแห่งธรรมชาติหรือเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ โจทก์หรือสถาบันการเงินย่อมไม่อาจมีสิทธิเหนือไปกว่าบุคคลทางธรรมชาติหรือบุคคลที่แท้จริงได้ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง....สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม...จะกระทำมิได้ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายใดก็ดี ประกาศโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายใดก็ดี ที่ทำให้บุคคลได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายไม่เท่าเทียมกันแล้ว ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ตามข้อโต้แย้งของจำเลยในคดีดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่จะต้องพิจารณา คือ

(๑) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดได้จากผู้กู้ยืม พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

(๒) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย รวม ๔ ฉบับดังต่อไปนี้ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

- เรื่อง ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๘

- เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชนและการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

- เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๕

- เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในการกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากประชาชน และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่บริษัทเงินทุนอาจจ่ายหรืออาจเรียกได้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

(๓) ประกาศบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิทก้า จำกัด (มหาชน) เรื่อง อัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสำหรับเงินให้กู้ยืม ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

(๔) พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ประกาศตาม (๑) และ (๒) นั้นมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติจึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

ส่วนประกาศตาม (๓) คือ ประกาศบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ชิทก้า จำกัด (มหาชน) เรื่อง อัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสำหรับเงินให้กู้ยืม ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ นั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับประกาศบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สีนเอเชีย จำกัด (มหาชน) ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๒ ว่ามิใช่ประกาศของทางราชการและไม่ใช้บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยให้ได้

กรณีตาม (๔) คือ พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ